

ВИРОБНИЦТВО СОНЯШНИКУ ТА ЙОГО СТРУКТУРА РЕАЛІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ ЗА ОСТАННЄ П'ЯТИРІЧЧЯ

Ніконова І.С.

ДВНЗ « Херсонський державний аграрний університет» (м. Херсон)

Соняшник є одним з провідних продуцентів рослинних олій, які широко використовуються в народному господарстві. Вирощування соняшнику – один із прибуткових напрямків сільськогосподарського виробництва, тому на тлі загального скорочення посівних площ і виробництва продукції господарства розширюють посіви соняшнику, незважаючи на збитки не тільки йому, але й іншим культурам.

Останнім часом зростає інтенсифікація вирощування соняшнику, результативність якої залежить від знання його основних біологічних особливостей, дотримання рекомендацій по технології вирощування.

Однак більшість виробників соняшникової сировини порушують сівозміни, дотримуються технологій, збільшують посівні площі для швидкого отримання прибутку і тому в останні роки врожаї знижуються.

Тому істотним чинником підвищення врожаю насіння соняшнику стало впровадження у виробництво нових високоолійних, високоврожайних, екологічно пластичних і стабільних гібридів соняшнику, в тому числі і високоолеїнового типу.

За останні роки частка виробництва високоолеїнового соняшнику постійно зростає і на сьогодні становить приблизно 10% від усього виробництва олійного соняшнику в усьому світі. В Америці практично 100% усього соняшнику - це саме олеїнові гібриди.

Соняшникову олію широко використовують як продукт харчування в натуральному вигляді. Побічні продукти переробки насіння соняшнику - макуха при пресуванні і шрот при екстрагуванні (близько 35% від маси насіння) є цінним концентрованим кормом для худоби. Стандартна макуха містить 38–42% перетравного протеїну, 20–22% безазотистих екстрактивних речовин, 6–7% жиру, 14% клітковини, 6-8% золи, багато мінеральних солей. За поживністю 100 кг макухи відповідають 109 корм. од. Шрот містить близько 33–34% перетравного протеїну, 3% жиру, 100 кг його відповідають 102 корм. од.

Більше 30 років тому був створений перший гібрид високоолеїнового соняшнику – оригінатор Всесоюзний інститут олійних культур, м. Краснодар. На сьогодні створено близько десятка сортів соняшнику високоолеїнового типу в інституті рослинництва ім. В.Я. Юр'єва.

Високоолеїнові гібриди районовані в Україні так само, як і класичні, а технологія вирощування в усіх однакова.

Наведемо статистичні дані, надані державною статистичною службою (табл. 1).

Таблиця 1

Виробництво соняшнику в Україні у 2010–2015 рр.

Рік	Посівна площа, тис. га	Зібрана площа, тис. га	Валовий збір, тис. т	Урожайність, ц/га	Рівень рентабельності, %
2010	4572,5	4525,8	6771,5	15,0	62,8
2011	4739,2	4716,6	8670,5	18,4	55,7
2012	5194,1	5081,7	8387,1	16,5	45,0
2013	5051,3	5090,1	11050,5	21,7	28,2
2014	5256,5	5212,2	10133,8	19,4	36,7
2015	5166,2	5104,6	11181,1	21,6	78,4

За даними таблиці 1 видно, що посівна площа, зайнята під соняшником, з роками збільшується. Досить великий скачок в посівній площі видно в 2012 р. і упродовж останніх трьох років цей показник істотно не змінювався. Однак в цьому ж році зібрана площа була на 112 тис. га меншою, ніж посівна.

Згідно вище зазначених даних видно, що при збільшенні посівних площ зростали показники валового збору і врожайність. А що стосується рентабельності, то в 2013 і 2014 рр. тенденції її збільшення від кількості посівних площ не спостерігається.

Порівнюючи 2012 і 2015 рр. практично при рівних посівних площах видно, що в 2015 р. рівень рентабельності виробництва соняшнику в країні збільшився на 33,4%. Структура реалізації соняшнику серед сільськогосподарських підприємств за останні роки показана у табл. 2.

Таблиця 2

Структура реалізації соняшнику серед сільськогосподарських підприємств, %

Канали реалізації	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Переробні підприємства	4,4	5,7	5,2	6,2	7,1	6,3
На ринку, через власні магазини, ларьки	5,5	3,6	2,9	2,5	1,8	1,6
Інші господарючі підприємства	89,0	89,7	91,3	90,8	90,7	91,8

За даними таблиці 2 видно, що лише близько 5% насіння соняшнику переробляється, і цей ринок є перспективним.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗБУТОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ*Обозна В.В.**Сумський національний аграрний університет (м. Суми)*

У сучасних умовах необхідною умовою функціонування підприємства є його конкурентоспроможність. Нестабільна ситуація в країні вплинула на спад обсягів виробництва та реалізації продукції. А отже проблема управління збутовою діяльністю на даний момент є досить актуальною. При дослідженні факторів впливу на збут продукції ми стикаємося з різними підходами.